

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Marie Turkové v právní věci **žalobkyň: a) M. M., b) nezl. R. M.,** a **c) nezl. S. M.,** žalobkyně b) a c) zastoupené žalobkyní a) jako zákonnou zástupkyní, všechny zastoupené Mgr. Josefem Havlíčkem, advokátem, se sídlem Brno, Jakubská 9, proti **žalovanému: Ministerstvo vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyň proti usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 55 Az 311/2003 - 30 ze dne 24. 2. 2004,

takto:

I. Usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 55 Az 311/2003 - 30 ze dne 24. 2. 2004 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Ustanovenému zástupci žalobkyň, advokátu Mgr. Josefu Havlíčkovi, **se určuje** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 2150 Kč. Odměna bude poukázána ustanovenému zástupci do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelky“) napadají kasační stížností usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 55 Az 311/2003 - 30 ze dne 24. 2. 2004, kterým bylo odmítnuto jejich podání ze dne 13. 5. 2002, učiněné podle právní úpravy účinné do 31. 12. 2002 u žalovaného, jímž brojily proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM - 11505/VL - 16 - 04 - 2001 ze dne 3. 4. 2002, kterým stěžovatelkám nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a kterým bylo zároveň rozhodnuto o tom, že se na stěžovatelky nevztahuje překážka vycestování podle § 91 zákona o azylu.

Stěžovatelky ve své kasační stížnosti namítají, že krajský soud, který ve věci rozhodoval, nesprávně posoudil právní otázku týkající se náležitostí podání podle § 71 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), neboť dle stěžovatelek jejich podání obsahovalo všechny náležitosti podávané z tohoto ustanovení a bylo tak možno ve věci meritorně rozhodnout. Napadené usnesení je tak dle stěžovatelek nezákonné, neboť pro odmítnutí jejich podání neexistovaly důvody. Stěžovatelky popisují obsah svých podání, jež krajský soud posuzoval, a dovozují, že uvedly jak právní, tak skutkové důvody, jež rozsah přezkumu napadeného rozhodnutí vymezily. Z těchto důvodů stěžovatelky navrhují, aby napadené usnesení krajského soudu bylo zrušeno a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení. Kromě toho stěžovatelky navrhují, aby jimi podané kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ponechal kasační stížnost bez věcného vyjádření.

Z obsahu soudního a správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil pro posouzení této právní věci zejména následující rozhodné skutečnosti: stěžovatelky (všechny tři, jak vyplynulo z doplnění tohoto podání) řádným procesním postupem podle právní úpravy účinné do 31. 12. 2002 podaly opravný prostředek proti rozhodnutí žalovaného, kterým jim nebyl udělen azyl, v němž uvedly, že napadají jeho rozhodnutí v plném rozsahu, neboť dle jejich názoru byla žalovaným porušena ustanovení § 3 odst. 4, § 24, § 32 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (dále jen „správní řád“), žalovaný se dopustil porušení zásady objektivní pravdy, nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci a neprovedl všechna šetření nutná k objasnění všech okolností rozhodných pro náležité a řádné posouzení věci. Rozhodnutí žalovaného považovaly za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Stěžovatelka a) společně se svým manželem žila v Ázerbajdžánu až do konfliktu Ázerbajdžánu s Arménií v roce 1988, kdy byl jejich život ohrožen. Ve Spitakské oblasti se na ně dívali jako na cizáky, na Turky, přestože dostávali pomoc pro uprchlíky, jim nic nedávali. Stěžovatelky uvedly, že se sice snažily obracet o pomoc na místní orgány, ale nikdo jejich žalobu nechtěl ani přijmout, všichni tam byli místní. Začali pronásledovat manžela stěžovatelky a), mimo jiné mu vyhrožovali, že jej zabijí. Stěžovatelky navrhovaly zrušení napadeného rozhodnutí žalovaného. Usnesením krajského soudu č. j. 55 Az 311/2003 - 15 ze dne 28. 4. 2003 byla stěžovatelka a), jejímž jménem bylo podání učiněno, vyzvána k tomu, aby uvedla, zda podání učinila sama za sebe nebo i své nezletilé děti, dále bylo požadováno doplnění označení výroků rozhodnutí, které jsou napadány, žalobních bodů a návrhu důkazů. Na toto usnesení bylo reagováno podáním, v němž stěžovatelky uvedly, že napadají rozhodnutí žalovaného v rozsahu výroku o neudělení azylu podle § 12 a § 14 zákona o azylu a o nevztažení překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Dále byla citována ustanovení § 3 odst. 3 a odst. 4, § 32 odst. 1, § 33 odst. 2, § 46 a § 47 odst. 3 správního řádu, a sice „formulářovým“ způsobem, s nímž se lze v podáních napadajících rozhodnutí žalovaného v azylových věcech setkat pravidelně, a namítáno bylo i porušení § 12 zákona o azylu, přitom stěžovatelky uvedly, že podmínky pro udělení azylu tam uvedené splňují. Krajský soud následně usnesením ze dne 24. 2. 2004

podání stěžovatelek odmítl, když dospěl k závěru, že toto podání ani po doplnění nesplňuje podmínky pro to, aby se soud mohl věcí zabývat meritorně. Ani po doplnění z obsahu podání neplyne, jaké jsou konkrétní skutkové důvody nezákonnosti napadeného rozhodnutí žalovaného. Podání bylo pouze doplněno o rozšíření dalších žalobních bodů, a to po uplynutí zákonné lhůty a dále, pokud jde o konkrétní skutkové důvody, bylo odkázáno na správní řízení, na žádost o udělení azylu, protokol o pohovoru a správní spis. Usnesení krajského

soudu bylo stěžovatelkám doručeno dne 18. 3. 2004 a ty jej napadly kasační stížností dne 29. 3. 2004.

Stěžovatelky byly účastníky řízení, z něhož napadené usnesení krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a kasační stížnost je tak podána osobami oprávněnými. Kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a je přípustná, neboť míří na nezákonnost usnesení o odmítnutí jejich podání, což je kasačním důvodem podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud tedy napadené usnesení krajského soudu přezkoumal v mezích řádně uplatněného kasačního důvodu (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Již ze samotného opravného prostředku vyplývalo, že tento opravný prostředek míří do celého rozhodnutí žalovaného. To bylo najisto postaveno z jeho textu, kde je výslovně uvedeno, že rozhodnutí je napadáno „... v plném rozsahu ...“. Ohledně rozsahu napadení tedy nebylo zapotřebí činit výzvu, přesto byla-li učiněna a projev vůle stěžovatelek ohledně rozsahu byl následně upřesněn ve vztahu k neudělení azylu podle § 12 a § 14 zákona o azylu a ke konstataci neexistence překážek vycestování podle § 91 téhož zákona, pak o rozsahu napadení rozhodnutí žalovaného nebylo sporu. Pokud stěžovatelky již v opravném prostředku výslovně namítly rozpor s § 3 odst. 4, § 24, § 32 odst. 1 a § 46 správního řádu a uvedly, že žalovaný se dopustil porušení zásady objektivní pravdy, nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci a neprovedl všechna šetření nutná k objasnění všech okolností rozhodných pro náležité a řádné posouzení věci, pak přestože se taková textace vyjádření nesouhlasu s rozhodnutím žalovaného omezila na citaci příslušných ustanovení správního řádu, jež neměla být žalovaným respektována, jednoznačně z ní plyne, že stěžovatelky mají za to, že žalovaný měl zjistit skutkový stav ohledně okolností, za nichž opouštěly zemi svého původu a za nichž žádaly o udělení azylu v České republice, úplněji a přesněji, avšak pochybil, neboť šetření, jejichž provedení se ukázalo nezbytným, neprovedl, což vedlo k nesprávnému rozhodnutí o neudělení azylu. V dalším textu opravného prostředku byla přitom soudu nabízena skutková tvrzení, podle nichž byli stěžovatelka a) a její manžel považováni za „cizáky a Turky“, což vedlo k odepření pomoci. Poukazováno je přitom na skutečnost, že stěžovatelka a její manžel se dokonce marně snažili obracet o pomoc na místní orgány, z obsahu opravného prostředku dokonce vyplývá, že v zemi svého původu podávali blíže nespecifikovanou „žalobu“, ale nikdo ji nechtěl ani přijmout, a tedy se jí nikdo nezabýval, neboť „... všichni tam byli místní ...“. V opravném prostředku je dokonce tvrzen i důsledek takového jednání stěžovatelky a jejího manžela, jenž měl spočívat v tom, že manžel stěžovatelky a) začal být pronásledován, mimo jiné mu bylo vyhrožováno, že jej zabijí, přitom z kontextu popisu situace stěžovatelkou a) může vyplynout, že k takovému pronásledování mohlo dojít dokonce ze strany těch, na něž se stěžovatelka a) s manželem obrátili, tj. na příslušné orgány v zemi jejího původu. Konstatoval-li přitom žalovaný ve svém rozhodnutí mimo jiné, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že důvodem žádosti o udělení azylu jsou ekonomické potíže ve vlasti a sociální potíže spojené s nevyhovujícím bydlením, nedostatkem peněz apod. (str. 2 rozhodnutí žalovaného, čtvrtý odstavec shora), pak právě podaná tvrzení stěžovatelek mají k závěrům žalovaného zřetelně kontradiktorní povahu; pokud by taková tvrzení stěžovatelek byla prokázána (a pokud se jimi již žalovaný měl skutečně zabývat), mohlo by to mít na výsledek správního řízení před žalovaným citelný vliv. Nelze se s krajským soudem ztotožnit v závěru, že ohledně skutkových důvodů stěžovatelky odkazovaly toliko na listiny, jež jsou součástí správního spisu (jak soud zkresleně podal na str. 2 napadeného usnesení na konci druhého odstavce zdola). Pro krajský soud mělo být čitelným, že stěžovatelky skutkově směřují

do způsobu vedení dokazování ze strany žalovaného, který se dle jejich mínění nezaměřil na konkrétní okolnosti, které stěžovatelky v opravném prostředku tvrdily. Nelze tedy krajskému soudu přisvědčit v tom, že podáním stěžovatelek, k výzvě soudu doplněným, nebyl vymezen rozsah a skutkové i právní důvody přezkumu natolik, že by toto podání nesplňovalo podmínky pro jeho meritorní projednání, tj. že by nebyl zřetelně vymezen žádný žalobní bod. Z textu odůvodnění napadeného usnesení (str. 2 poslední věta druhého odstavce zdola) navíc vyplývá, že i krajský soud měl za to, že již v původním podání žalobní body obsaženy byly, když uvedl, že původní podání „... bylo pouze doplněno o rozšíření *dalších* žalobních bodů ...“.

Nejvyššímu správnímu soudu tu za shora popsaných okolností nezbývá než konstatovat, že krajský soud přistoupil k posouzení podání stěžovatelek s nemístnou mírou arbitrárnosti. Vychází-li Nejvyšší správní soud ze situace, v jaké stěžovatelky podání činily, a ze skutečnosti, že zejména stěžovatelka a), která za zbylé stěžovatelky jedná, nehovoří česky (v průběhu správního řízení s ní bylo jednáno za přítomnosti tlumočníka a sama stěžovatelka uvedla, že ovládá z cizích jazyků toliko jazyk ruský), pak jistá strohost a právní neobratnost nemůže být důvodem pro odepření projednání věci před soudem, byť by si dosažení čistoty uplatněných žalobních bodů vyžadovalo od soudu určité úsilí. Na takové úsilí nelze soudem a priori rezignovat. Pokud by krajský soud v daném případě podání stěžovatelek neodmítl, ale zabýval se jím věcně, za stěžovatelky by nad rámec jejich podání ničeho nedovozoval, pouze by prokázal, že na přiměřenou míru úsilí v nalézání práva nerezignoval.

Na základě shora uvedeného tedy Nejvyšší správní soud uzavírá, že je-li řízení vedené soudem podle dílu prvního hlavy druhé části třetí s. ř. s., v němž se cestou správního soudnictví přezkoumávají rozhodnutí správních orgánů, ovládáno zásadou dispoziční, pak pravomoc soudu k přezkumu je vymezena výlučně obsahem a rozsahem žalobních bodů obsažených v žalobě, nad nějž soud zásadně není oprávněn napadené rozhodnutí předmětem přezkumu učinit. Bylo-li však možno z obsahu podání stěžovatelek dovodit důvody jejich nesouhlasu s rozhodnutím žalovaného přímo mířící na nezákonnost napadaného rozhodnutí žalovaného a byla-li uvedena skutková tvrzení, jež by mohla mít v řízení před žalovaným, pokud by se jimi měl zabývat, význam, byl tak dán rozsah, v jakém má soud napadené rozhodnutí žalovaného přezkoumat. V případě krajským soudem odmítnutého podání stěžovatelek neabsentoval základní atribut, jenž byl nezbytný pro věcný přezkum soudem.

Ze shora uvedených důvodů tedy Nejvyšší správní soud považuje kasační stížnost za důvodnou. Podle § 110 odst. 1 s. ř. s. mu tedy nezbylo než napadené usnesení zrušit a věc vrátit krajskému soudu, který je vydal, k dalšímu řízení. Za této procesní situace se již Nejvyšší správní soud samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. krajský soud ve svém novém rozhodnutí.

Stěžovatelkám byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupcem advokát. Podle § 35 odst. 7 s. ř. s. Nejvyšší správní soud přiznal advokátu Mgr. Josefu Havlíčkovi odměnu ve výši 2150 Kč (dva úkony právní služby, spočívající v poradě s klientem včetně převzetí zastoupení a v doplnění kasační stížnosti jménem stěžovatelky a/, která jednala i za stěžovatelky b/ a c/, ve výši 1000 Kč a dva režijní paušály ve výši 75 Kč podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu - § 11 odst. 1 písm. b/ a d/ advokátního tarifu).

Ustanovení § 12 odst. 4 advokátního tarifu soud nepoužil, neboť úkon byl činěn za jednu ze stěžovatelek, která jednala i jménem ostatních stěžovatelek.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. února 2005

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu